

Na daljšo pot z otroki v avtomobilu

Rezultati zadnje raziskave AMZS o potovalnih navadah so pokazali na zaskrbljujoče dejstvo, da kar več kot desetina staršev otroku med daljšo vožnjo dovoli, da zapusti otroški sedež.

Vsak starš, ki je kdaj z otrokom v avtomobilu moral prevoziti daljšo pot, se zaveda, da je v večini primerov takšna pot za otroka bolj naporna, kot za voznika. Tudi pri vožnji na letni dopust ni nič drugače. Za otroka se počitnice ne pričnejo z odhodom od doma, temveč s prihodom na ciljno lokacijo. Vmesna vožnja je za njih večinoma dolgočasna in naporna. To pa nikakor ni razlog, da se jim v primeru nemirnosti med vožnjo dovoli zapustiti varnostni sedež.

Ob nenadnem močnem zaviranju ali trku oziroma naletu neprijet potnik (tako kot tudi nepritrjena prtljaga) potuje naprej po zaustavljenem avtomobilu z nezmanjšano hitrostjo – do prve čvrste ovire. Vanjo, naj bo to sedež, armatura ali vetrobransko steklo, neprijet potnik udari s 30 do 50-kratnikom svoje mase! To pomeni, da ima otrok s 15 kilogrami ob udarcu v oviro maso približno pol tone, otrok s 25 kilogrami pa že kar eno tono!

Posledice takšnih udarcev pogosto vidimo v testih, kjer se skuša nakazati nevarnosti nezavarovane prtljage v potniškem prostoru. Pri tem moramo izpostaviti, da se večina testov dogaja pri nizkih hitrostih, na primer 50 km/h. Sile ob morebitnem trku so namreč zares velike; na karoserijo avtomobila ob trku pri hitrosti 50 km/h deluje pojemek, ki je 24-krat večji od sile težnosti, enak pojemek pa deluje tudi na vse predmete v notranjosti avtomobila.

Že pri tako nizki hitrosti lahko otrok, ki stoji med voznikovim in sovoznikovim sedežem, med močnejšim zaviranjem pade in se resno poškoduje. Ob trku pri enaki hitrosti pa so lahko za takšnega otroka posledice že usodne. Otroka se zato nikakor ne sme odpeti iz avtosedeža, veliko bolje bo poskrbeti, da mu bo med potjo udobno in, da se ne bo dolgočasil. Najbolje pa je, da se med potjo načrtujejo tudi postanki, pri katerih bo monotonost vožnje prekinjena.

Za otrokovo nezadovoljstvo in neudobje so v veliki meri krivi starši, zato je potrebno poskrbeti, da bo otrok v sedežu nameščen pravilno in tako, da bo sedež in sedalni položaj ustrezal njegovi velikosti in teži. Ni nujno niti, da je vsak sedež primeren za vsakega otroka, četudi ustreza njegovi velikosti in masi. Testi otroških avtosedežev, ki so redno objavljani v Motoreviji staršu lahko zelo pomagajo pri izbiri najbolj varnega, kar pa ne pomeni, da bo tak sedež ustrezal tudi otroku. Po naših izkušnjah je večina prodajalcev otroških sedežev pripravljena kupcu omogočiti, da otrok pred nakupom vsaj sede v sedež. Če se le da, pa lahko kupec prodajalca prosi, če lahko namestitev sedeža preizkusi tudi v svojem avtomobilu. Le tako starš dobi občutek, kakšen bo otrokov sedalni položaj, kaj ga utegne motiti med vožnjo in kako prilagodljiv je sedež.

Le malokateri otrok bi želel biti med vožnjo privezan z varnostnim pasom, vendar je najbolje, da se mu to privzgoji že od malega. Naj razume, da je to potrebno in zakaj, pri tem naj mu bodo za zgled tudi ostali potniki v avtomobilu – tudi tisti na zadnjih sedežih.

Otroku je potrebno prilagoditi tudi zračenje – naj mu ne bo prevroče, po drugi strani pa vanj ne sme stalno pihati hladen zrak, kaj šele, da bi bil ves čas na prepihu. Poskrbeti je potrebno tudi za zaščito pred soncem, kar se preprosto reši že z zložljivim senčnikom.

Za nemirnost otrok med daljšimi vožnjami je kriva tudi monotonost in pomanjkanje zabave. Temu botruje že moderna zasnova avtomobilov, ki so večinoma oblikovani tako, da se bočna linija dviguje. Ta dvigajoča bočna linija poleg lepšega videza skrbi tudi za večjo varnost potnikov na zadnjih sedežih, istočasno pa žal pomeni tudi, da otrok z zadnjega sedeža ne vidi prav veliko. Otrok je tako obkrožen s plastiko in oblazinjenjem dolgočasnih barv, poleg tega pa ima omejeno tudi gibanje. Ima torej vsak razlog za slabo voljo.

Da temu ne bo tako, lahko poskrbijo starši, če že vnaprej razmislijo, kako ga bodo zabavali in s kakšnimi igračami ali aktivnostmi se bo najbolj prijetno kratkočasil. Ob tem je treba biti pozoren na velikost in obliko igrač. Naj bodo ustrezne velikosti in po možnosti brez ostrih robov. Izogibajte se predvsem koničastim predmetom, npr. barvicam. Pomaga se mu lahko tudi z upoštevanjem njegovega naravnega bioritma in skrbjo za redno prehrano, pijačo in ne navsezadnje za njegov spanec. Tako mu bo pot še najhitreje minila.

Če otrok med vožnjo zaspi, to ne pomeni, da zanj ni potrebno skrbeti tudi v nadaljevanju. Poskrbeti je potrebno za njegovo udobje in držo. Nekateri otroški sedeži omogočajo prilagoditev naklona, da je otroku med spanjem bolj udobno. V drugih primerih se poskrbi za ustrezno oblazinjenje, pri večjih otrocih morda tudi za ovratno blazino. Ni nujno, da bo otrok med spanjem temperaturo v avtomobilu dojemal enako kot ostali potniki – če se poti, se mu obriše pot, morda podloži tetra plenico, če ga zebe se ga pokrije. Vseeno pa je ves čas potrebno skrbeti za otrokov ustrezen položaj v sedežu. Otroka se ne odpenja, prav tako pa se ne sme posegati v samo strukturo sedeža izven možnosti, ki nam jih nudi proizvajalec.

Posebej pomembni so tudi postanki na poti. Tudi, če starši odmora ne potrebujejo, ga lahko privoščijo otroku. Naj se razgiba in sprosti, kar ne bo škodilo niti vozniku in ostalim sopotnikom.

Ni potrebno, da se otrokom kupuje prenosne predvajalnike filmov, ob katerih bodo pot preživeli med gledanjem risank. Starši svojega otroka poznajo najbolj, zato mu že vnaprej lahko pripravijo »zabavni program«, ki mu bo ustrezal. Pri nekaterih bo zadostovala že otroška glasba in igrice s sodelovanjem staršev, opazovanje okolja, štetje mostov; pri drugih najljubše igrice. Pogosto uporabljena rešitev so tudi igrice na mobilnikih ali tablicah, kar pa se lahko hitro maščuje v obliki otrokove slabosti ali pa kasneje, ko bo namesto igranja na prostem želel ostati v zaprtem prostoru s svojim novim »elektronskim prijateljem«.

Priloge:

Uporaba otroških sedežev

- Poskrbite, da se bo otrok v sedežu dobro počutil.
- Posebno pozornost namenite poteku varnostnega pasu. Ta mora biti prilagojen otrokovi velikosti in mora potekati prek ramen, nikakor pa ne prek vratu.
- Otroka pripnite v sedež pred vsako, še tako kratko vožnjo. Le s tem mu boste jasno sporočili, da mora biti v sedežu vedno pripet. Seveda morajo biti tudi voznik in sopotniki pripeti z varnostnimi pasovi.
- Če namestite otroški varnostni sedež na prednji sedež v avtu, se prepričajte, da je izklopljen varnostni meh. Če varnostni meh ni izklopljen, lahko ob sprožitvi povzroči smrtne poškodbe otroka.

Vir: Motorevija

Kaj se ob trku dogaja z osebami, ki niso pripete

Za nazoren prikaz posledic takšnega ravnanja se lahko spomnimo na rezultate testa, ki ga je izvedel avstrijski ÖAMTC s pripetimi in nepripetimi preskusnimi lutkami. Hitrost trka je bila **le 30 km/h**, varnostne mehe pa so pred trkom izklopili, ker se pri tej hitrosti varnostni mehi ne sprožijo pri vseh avtomobilih.

Voznik pripet, potnik za njim nepripet

Primer, ko je voznik pripet, potnik za njim pa ne, je eden od najpogostejših v resničnem življenju – tudi na naših cestah.

85 milisekund po trku se voznikovo koleno dotakne armaturne plošče – dotik je lahek, vdrtna minimalna, možnost poškodbe majhna. Koleno potnika za voznikom se dotakne čvrstega kovinskega ogrodja v prednjem sedežu, kar pomeni povečano možnost poškodbe. 155 milisekund po trku potnik na zadnji klopi z glavo, vratom in prsnim košem udari v voznikov sedež in ga potisne naprej – z njim pa tudi voznika na njem. Voznikova glava se dotakne volanskega obroča. Vse skupaj pomeni močno povečano možnost poškodb tudi za voznika, ki je bil sicer pripet z varnostnim pasom. Po 300 milisekundah od začetka trka je potnik z zadnje klopi z glavo zagozden med zglavnikom prednjega sedeža in streho avtomobila. Voznik se po udarcu naprej znova postavi v začetni sedeči položaj, pri čemer voznik in potnik udarita skupaj z glavami. Rezultat takšnega primera: velika nevarnost poškodb za oba.

Preskus je dokazal, da ima nepripetost lahko tudi pri majhnih hitrostih hude posledice. Tisti, ki se v avtu nočejo pripenjati z varnostnim pasom, morajo tudi ob na videz blagem trku – na primer v mestni gneči – računati na težje poškodbe glave, vratu, prsnega koša in kolen. Preskus je dokazal tudi, da nepripet potnik na zadnji klopi poškoduje tako sebe kot voznika.

Vir: Motorevija

Kaj pravi zakon

Zakon o pravilih cestnega prometa v 88. členu tako predpisuje prevoz otrok: "Med vožnjo v motornem vozilu z vgrajenim zadrževalnim sistemom mora biti otrok, manjši od 150 cm, zavarovan z zadrževalnim sistemom, ki je primeren otrokovi telesni masi. V motornem vozilu, ki ni opremljen z zadrževalnim sistemom, ni dovoljeno prevažati otrok, mlajših od treh let, otroci starejši od treh let in manjši od 150 cm pa se smejo prevažati le na sedežih, ki niso prednji sedeži. Otrok ni dovoljeno prevažati v nazaj obrnjenem zadrževalnem sistemu v sedežu za potnike, zaščitenem s prednjo zračno blazino, razen če je zračna blazina deaktivirana mehanično. Z globo 200 evrov se kaznuje za prekršek voznik, ki ravna v nasprotju s to določbo."

Vir: Zakon po pravilih cestnega prometa (ZPrCP), Uradni list RS, št. 109/2010